مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد
دوره نوزدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۳
صفحه: ۹۸۵-۹۷۱

Journal of Medical Education and Development
Vol. 19, No. 4, Winter 2025
Pages: 971– 985

نیازهای دانشجویان نوورود پرستاری برای حرفه‌ای شدن؛ تبیین تجارب دانشجویان و دانش آموختگان

سارا حیدری[۱]، زهرا نامجو[۲]، مهناز آنتیک‌چی[۲]، مهدی عسکری زمان[۳]، فاطمه بخشی[۴*]

چکیده

مقدمه: دانشجویان نوورود پرستاری برای گذار به حرفه‌ای شدن، نیازهای آموزشی متنوعی دارند که باید شناسایی و برآورده شوند. این مطالعه با بررسی تجارب دانش‌آموختگان و دانشجویان سال چهارم پرستاری، به شناسایی این نیازها پرداخته تا به مسئولان آموزشی در تسهیل مسیر حرفه‌ای شدن دانشجویان کمک کند.

روش بررسی: این مطالعه در سال ۱۴۰۳ در دانشکده پرستاری مامایی شهید صدوقی یزد به روش تحلیل محتوای کیفی انجام شد. داده‌ها با نمونه‌گیری هدف‌مند و از طریق یک جلسه بحث گروهی متمرکز و ۱۵ مصاحبه نیمه‌ساختارمند با ۲۹ دانشجو و دانش‌آموخته پرستاری جمع‌آوری شدند. تحلیل داده‌ها بر اساس روش گرانهام و لاندمن انجام و اعتبار آن با معیارهای گوبا و لینکلن تأیید شد.

نتایج: فرایند تجزیه و تحلیل اطلاعات منجر به پیدایش ۴۵۸ کد اولیه ،۸۴ کداصلی، هشت زیرمضمون و سه مضمون گردید مضامین اصلی و مضامین فرعی تحلیل کیفی شامل نقشه راه یادگیری (پیکره بندی آموزشی، خودکارآمدی تحصیلی)، توانمندی حرفه‌ای (تعهد و ارزشهای حرفه‌ای، نظام حرفه‌ای، فرایند اجتماعی شدن) و توسعه فردی (یادگیری خودراهبر،.مهارتهای بین فردی، آمادگی برای مسیرحرفه‌ای آینده) بودند.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه بر لزوم رویکردی جامع و یکپارچه در آموزش پرستاری تأکید می‌کند. یافته‌ها نشان می‌دهد که برای تسهیل حرفه‌ای شدن، علاوه بر مهارت‌های علمی، توسعه فردی و حرفه‌ای نیز باید مورد توجه قرار گیرد. این نتایج می‌تواند به طراحان برنامه‌های آموزشی کمک کند تا با درک نیازهای دانشجویان، برنامه‌هایی طراحی کنند که آن‌ها را برای نقش‌های حرفه‌ای آماده‌تر سازد. اجرای این برنامه‌ها می‌تواند به بهبود کیفیت خدمات پرستاری و سلامت جامعه بینجامد.

کلیدواژه‌ها: آموزش پرستاری، دانشجوی پرستاری، نیازسنجی، حرفه‌ای شدن، تحقیق کیفی

۱- استادیار، گروه آموزش پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی، یزد.
۲- مربی، مرکز تحقیقات مراقبت های پرستاری و مامایی، پژوهشکده بیماری های غیر واگیر، گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.
۳- دانشجوی پرستاری، گروه کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.
۴- استادیار، مرکز تحقیقات مراقبت های پرستاری و مامایی، پژوهشکده بیماری های غیر واگیر، گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.
* (نویسنده مسئول)؛ تلفن: ۹۸۹۱۳۹۶۸۴۶۲۶+ پست الکترونیکی: *fateme.bakhshii@gmail.com*

تاریخ دریافت: ۰۲/ ۱۰ / ۱۴۰۳ تاریخ بازبینی: ۳۰ / ۱۱ / ۱۴۰۳ تاریخ پذیرش: ۰۷ / ۱۲ / ۱۴۰۳

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

مقدمه

رسالت اصلی دانشگاه‌های علوم پزشکی تربیت دانش آموختگانی توانمند، آگاه، خلاق و مسئولیت پذیر است که متعهد به رعایت ارزش‌های اخلاقی و قوانین حرفه‌ای بوده و جهت ارائه مراقبت‌های مناسب برای حفظ و ارتقای سلامت روحی و جسمی و پیشگیری از بیماری‌ها در جامعه توانمندی لازم را داشته باشند (۱). پرستاران به عنوان بخش عمده‌ای از نیروی کار حرفه‌ای درارائه خدمات نظام سلامت پیشگام بوده و دارای نقش‌ها و مسئولیت‌های متعددی هستند. به دلیل گستردگی و پیچیدگی این نقش‌ها، پرستاری یک فعالیت حرفه‌ای به شمار می‌آید که مستلزم احساس مسئولیت، تعهد و دقت بسیار است. هرگونه کوتاهی و ناکارآمدی در آموزش این گروه به طور قطع بر کیفیت و کمیت خدمات بهداشتی تأثیر گذاشته و در نهایت سلامتی فرد و جامعه را تحت الشعاع قرار خواهد داد (۲).

گذار دانشجویان پرستاری به هویت حرفه‌ای و حرفه‌ای شدن آنان، دغدغه اصلی آموزش پرستاری و پیش نیاز اساسی برای سیاست‌گذاری و برنامه ریزی در حوزه آموزش پرستاری است (۳). دانشجویان پرستاری در طی آموزش جهت حرفه‌ای شدن، اجتماعی می‌شوند و هدف آموزش این است که ویژگی‌های حرفه‌ای‌بودن را در عملکرد معمول خود ادغام نمایند. برای حرفه‌ای‌شدن و کسب هویت حرفه‌ای پس از فارغ التحصیلی، تلاش زیادی از سوی دانشجویان همراه با حمایت قابل توجهی از سمت مدیران آموزشی و استادان لازم است (۴). حرفه‌ای‌شدن پرستاران از طریق آموزش و نوآوری یکی از موضوعات مهم و قابل توجه در تاریخ پرستاری به شمار می‌رود. در سرتاسر جهان، پرستاران به متخصصانی با دانشی گسترده تبدیل شده‌اند، توسعه پروتکل ها و دستورالعمل های پرستاری نشان‌دهنده توجه به پیشرفت پرستاری و حرفه‌ای‌شدن پرستاران است (۵).

دلیکتاس (Deliktas) و همکاران در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که رویکرد دانشجویان پرستاری در مقطع کارشناسی به حرفه پرستاری با انسان‌گرایی آمیخته است که به عنوان وجدان شناخته می‌شود و با تلاش برای نجات زندگی مردم همراه است (۶). نتایج مطالعه‌ای که سال ۲۰۱۰ در خصوص فرصت‌ها و چالش‌های حرفه پرستاری انجام شد، چالش‌های اصلی پرستاری در ایران را کمبود نیروی پرستاری، نارضایتی شغلی، موقعیت اجتماعی ضعیف پرستاران و شکاف بین تئوری و عمل معرفی نمود. نویسندگان اذعان داشتند که با توجه به تغییرات ساختاری، آموزشی و دسترسی به فناوری‌های پیشرفته، حرفه پرستاری در حال تغییر و توسعه می‌باشد و پرستاران به عنوان اعضای جدایی‌ناپذیر کادر سلامت بر نقش‌های حرفه‌ای خود تمرکز بیشتری خواهند داشت (۷).

بخشی از نتایج مطالعه‌ای که با هدف بررسی یادگیری هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری انجام شد، حاکی از این بود که تجربیات دوران دانشجویی شامل تجربیات مبتنی بر برنامه درسی (برنامه‌ریزی شده و برنامه‌ریزی نشده) و تجربیات شخصی افراد، در کسب هویت حرفه‌ای در پرستاری غیرقابل اغماض است (۸). یافته‌های پژوهشی که به بررسی توسعه حرفه‌ای پرستاران در گذر زمان از دیدگاه خودشان پرداخت، بیانگر این بود که پرستاران به طور کلی در مؤلفه‌های توسعه حرفه‌ای میانگین بالاتر از متوسط داشتند، این میزان در مؤلفه هایی چون ارزش‌های انسان گرایانه، مهارت‌های عاطفی و اجتماعی در طول زمان و دوره‌های مختلف حرفه‌ای نسبتاً بالا و ثابت بود. این یافته نشان می‌دهد دانشجویان نورود پرستاری همانند دانشجویان سال آخر و پرستاران شاغل خود را نسبت به ویژگی های اصلی حرفه‌ای گری در پرستاری، مهیا می دانند و از طریق آموزش صحیح می‌توان از این توان ارزشمند بهره کافی برد (۹).

همچنین نتایج مطالعه کیفی که در خصوص علت ترک تحصیل دانشجویان پرستاری در مقطع کارشناسی انجام شد، حاکی از این بود که دانشجویان مواردی مانند احساس نامناسب بودن برای این حرفه، عدم حمایت کافی، ناهماهنگی از تصورات

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

حرفه پرستاری و واقعیتی که با آن روبرو می‌شوند، کمبود منابع روانی، فیزیکی و عملکردی برای تحصیل در حرفه پرستاری و ناامیدی از تجربیات بالینی را عوامل مؤثر در ترک رشته پرستاری می‌دانستند. محققان عنوان نمودند که بسیاری از این موارد را می‌توان با برنامه‌ریزی و اجرای آموزش و مشاوره مناسب و ایجاد هماهنگی بیشتر بین انتظارات و واقعیت‌های حرفه پرستاری کاهش داد. این اقدامات می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا با چالش‌های تحصیلی و حرفه‌ای بهتر کنار بیایند و از میزان ترک تحصیل در این رشته کاسته شود (۱۰). نتایج پژوهش دیگری نیز یکی از دلایل ماندن پرستاران در این حرفه را حمایت و راهنمایی پرستاران باتجربه و اساتید از پرستاران نوورود در عملکردهای حرفه‌ای و از دیدگاه مشارکت‌کنندگان مطالعه، مراقبت از آنها جهت ایجاد تعلق حرفه‌ای ذکر نموده است (۱۱).

بررسی مطالعات مختلف در زمینه فرایند حرفه‌ای شدن دانشجویان پرستاری نشان می‌دهد که این روند نه تنها قابل آموزش دادن است، بلکه می‌تواند به طور مؤثر توسط دانشجویان یادگرفته و درونی شود (۱۲, ۱۳). با این حال، برای دستیابی به این هدف، نخستین و اساسی‌ترین گام، شناسایی دقیق نیازهای آموزشی دانشجویان پرستاری، به ویژه دانشجویان نوورود، است. این نیازسنجی باید با مشارکت فعال ذیربطان کلیدی که تجربیات واقعی و ارزشمندی در زمینه تحصیل در حرفه پرستاری دارند، انجام شود. این مشارکت تضمین می‌کند که نیازهای شناسایی‌شده جامع، کاربردی و متناسب با چالش‌ها و الزامات واقعی حرفه پرستاری باشند. نیازسنجی آموزشی برای دانشجویان نوورود پرستاری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا این دانشجویان در ابتدای مسیر تحصیلی و حرفه‌ای خود قرار دارند و آماده‌سازی آن‌ها برای مواجهه با چالش‌های تحصیلی و حرفه‌ای آینده، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و هدفمند است (۱۴). بدون شناسایی دقیق نیازهای آن‌ها، برنامه‌های آموزشی ممکن است نتوانند به طور مؤثر دانشجویان را برای ورود به دنیای پرستاری آماده کنند و این امر می‌تواند منجر به کاهش انگیزه، افزایش استرس و حتی ترک تحصیل در میان دانشجویان شود (۱۵, ۱۶). بنابراین، نیازسنجی نه تنها به عنوان یک گام اولیه، بلکه به عنوان یک ضرورت اساسی در طراحی برنامه‌های آموزشی مؤثر و کارآمد برای دانشجویان پرستاری محسوب می‌شود.

مطالعه حاضر با هدف تبیین تجارب دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر کارشناسی پرستاری در خصوص نیازهای آموزشی دانشجویان نوورود پرستاری جهت حرفه‌ای شدن انجام شده است. این مطالعه با گردآوری دیدگاه‌ها و تجربیات افرادی که مراحل مختلف تحصیل و حرفه‌ای شدن را پشت سر گذاشته‌اند، تلاش می‌کند تا نیازهای واقعی و ضروری دانشجویان نوورود را شناسایی کند.

روش کار

طرح مطالعه

این پژوهش، یک مطالعه کیفی است که با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی متعارف (Conventional Content Analysis) انجام شده است. دانش آموختگان پرستاری که دوره تحصیل کارشناسی خود را در دانشکده پرستاری و مامایی شهیدصدوقی یزد گذرانده اند و دانشجویان سال چهارم (آخر) در آن مشارکت داشتند. نمونه گیری بصورت هدفمند برای به دست آوردن اطلاعات غنی از بین دانش آموختگانی که حداکثر یکسال از فارغ التحصیلی آنان گذشته است و دانشجویانی که براساس برنامه آموزشی دانشکده، فرایند تحصیل را طی نموده و حداکثر یک ترم آینده فارغ التحصیل می‌شدند، انجام شد. در نهایت یک جلسه بحث گروهی متمرکز (Focus Group Discussion: FGD) و نوزده مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شد. جلسات مصاحبه‌ها و FGD به صورت حضوری برگزار شد.

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

جمع آوری داده‌ها

قبل از برگزاری جلسه FGD و جلسات مصاحبه با شرکت‌کنندگان، توسط یکی از محققین (ف. ب)تماس تلفنی گرفته شد و در صورتی که تمایل و زمان کافی برای دراختیار قراردادن دیدگاه‌ها و نظرات خود داشتند، با آنها هماهنگی لازم برای جلسه انجام شد. مکان جلسات مصاحبه انفرادی براساس تمایل مشارکت‌کنندگان برنامه‌ریزی می‌شد. پژوهشگران جهت استفاده بهتر از نظرات و دیدگاه‌های مشارکت‌کنندگان مصاحبه‌ها را با اخذ رضایت و با استفاده از گوشی هوشمند ضبط کرده و نکات مهم و مؤکد مشارکت‌کنندگان را یادداشت نمودند. برای اطمینان از کسب کامل و غنی داده‌ها، نمونه‌گیری تا زمان اشباع داده‌ها ادامه پیدا کرد که در مجموع با یک جلسه FGD باحضور ۱۴ نفر از دانشجویان و مصاحبه انفرادی با ۱۵ نفر از دانش آموختگان اشباع داده‌ها حاصل گردید

برخی از سؤالات مطرح شده شامل این موارد بود: "به عنوان دانشجوی پرستاری/ فارغ التحصیل پرستاری، فکر می کنید، در زمان شروع به تحصیل به چه اطلاعاتی نیاز داشتید؟ تمایل داشتید در آغاز تحصیل، چه چیزهای بیشتری از حرفه خود بدانید؟ در چه نوع فعالیت‌های فوق برنامه مرتبط و غیر مرتبط با حرفه مشارکت داشته اید؟ فعالیت های فوق برنامه دانشجویی تا چه میزان در رشد حرفه‌ای، شخصی و تحصیلی شما مؤثر بوده است؟ به نظر شما برنامه‌های آشناسازی می‌توانند به موفقیت تحصیلی دانشجویان کمک کند؟ فکر می‌کنید برنامه های آشناسازی در بدو شروع به تحصیل تا چه میزان می‌توانند در آشنایی با حرفه و فعالیت‌های دانشجویی کمک‌کننده باشند؟ باتوجه به پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان، سؤالات اکتشافی (probing)، سؤالاتی برای دریافت اطلاعات بیشتر، سؤالات برای وضوح بیشتر و مقایسه چشم‌اندازها و سؤالات جمع‌بندی و خاتمه نیز پرسیده می‌شد. مدت زمان جلسه FGD، 110 دقیقه و مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۴۵ دقیقه بود.

آنالیز داده ها

سپس فایل‌های صوتی کلمه به کلمه به فایل‌های متنی پیاده‌سازی شد. جهت حفظ محرمانه ماندن مشخصات، به هر مشارکت‌کننده یک کد داده شد. مصاحبه‌ها تا اشباع کامل داده‌ها ادامه یافت. تحلیل داده‌ها همزمان با جمع‌آوری داده‌ها صورت گرفت. داده‌ها براساس روش تحلیل محتوای قراردادی کدبندی شده و مفاهیم استخراج شد. روند تحلیل داده‌ها براساس روش گرانهایم و لاندمن (Graneheim & Lundman) بود. این روش دارای ۵ مرحله است که شامل پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، استخراج و دسته‌بندی کدها تحت واحد فشرده، خلاصه و دسته‌بندی واحد فشرده و انتخاب برچسب، مرتب نمودن زیرطبقه‌ها براساس مقایسه شباهت‌ها و تفاوت‌ها و نهایتا انتخاب عنوان مناسب برای پوشش دسته‌های مستخرج می‌باشد (۱۷).

دقت و صحت داده‌ها

دقت و صحت داده‌ها بر اساس معیارهای گوبا و لینکلن (Guba & Lincoln) تأمین گردید. برای تأمین اعتبار (Credibility) داده‌ها از بررسی توسط اعضا (member check) استفاده گردید (۱۸). به این ترتیب که کدهای استخراج شده در اختیار چند نفر از مصاحبه شونده‌ها قرار داده شد که مورد تأیید آنها قرار گرفت. برای تأییدپذیری (Confirmability) دو نفر متخصص پژوهش‌های کیفی و اساتید پرستاری و آموزش پزشکی کدها و دسته‌بندی‌ها را بررسی و مورد تأیید قرار دادند و برای قابلیت اطمینان (Dependability) از یک ناظر خارجی باتجربه در تحقیق کیفی استفاده شد که فرایندهای جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل را بررسی و تأیید نمود. برای انتقال‌پذیری (Transferability) سعی گردید تا حدامکان تمام جزییات از نمونه‌گیری تا جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها براساس ابزار COREQ(Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Research) یا معیارهای تلفیقی برای گزارش مطالعه کیفی شرح داده شود.

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

ملاحظات اخلاقی

اصول اخلاقی رعایت شده توسط پژوهشگران شامل اخذ مجوز انجام پژوهش از کمیته اخلاق مرکز ملی تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی با کد (IR.NASRME.REC.1402.007) می‌باشد. قبل از شروع جلسه گروه متمرکز و هر مصاحبه، پژوهشگران رضایت‌نامه آگاهانه مشارکت‌کنندگان را که در آن هدف از پژوهش، مدت زمان مصاحبه، شرایط استفاده از مصاحبه‌ها در نگارش پژوهش و برخی موارد دیگر ذکر شده بود، در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار می‌دادند وآنان پس از مطالعه آن را امضا نموده و در صورتی که با قسمتی موافق نبودند، اعلام می‌نمودند. در جلسه FGD و مصاحبه اطمینان حاصل می‌شد که مشارکت کننده تا پایان جلسه رضایت دارد.

نتایج

شرکت کنندگان در مطالعه ۲۹ نفر از دانشجویان و دانش آموختگان کارشناسی پرستاری بودند. طیف سنی شرکت کنندگان بین ۲۱-۲۶ سال بود. همانطور که ازجدول شماره ۱ مشخص است، ۵۵ درصد از مشارکت‌کنندگان خانم، حدود ۵۲ درصد از مشارکت کنندگان دانش آموختگان پرستاری بودند که ۸۰ درصد آنها در حال گذراندن طرح نیروی انسانی و از این تعداد، حدود ۷۵ درصد سابقه کار بیشتر از ۶ ماه داشتند. حدود ۵۹ درصد مشارکت کنندگان معدل بالای ۱۷ داشتند.

جدول شماره ۱: اطلاعات دموگرافیک شرکت کنندگان در مطالعه

	جنسیت	در حال گذراندن طرح نیروی انسانی			معدل بالای ۱۷	معدل کمتر از ۱۷
زن	۱۶					
مرد	۱۳					
دانش آموخته پرستاری	۱۵	۱۲	سابقه کارکمتر از۶ماه	سابقه کار بیشتراز۶ماه	۸	۷
			۳	۹		
دانشجوی سال چهارم	۱۴	-			۹	۵
جمع کل	۲۹					

فرایند تجزیه و تحلیل اطلاعات منجر به پیدایش ۴۵۸ کد اولیه،۸۴ کداصلی، هشت زیرمضمون و سه مضمون گردید (جدول شماره ۲).

جدول شماره ۲: طبقات و زیر طبقات استخراج شده از داده‌های حاصل از بحث متمرکز گروهی و مصاحبه‌ها

مضامین اصلی	مضامین فرعی
۱. نقشه راه یادگیری	۱.۱. پیکره بندی آموزشی
	۱.۲. خودکارآمدی تحصیلی
۲. توانمندی حرفه‌ای	۲.۱. تعهد و ارزشهای حرفه‌ای
	۲.۲. نظام حرفه‌ای
	۲.۳. فرایند اجتماعی شدن
۳. توسعه فردی	۳.۱. یادگیری خودراهبر
	۳.۲. مهارتهای بین فردی
	۳.۳. آمادگی برای مسیرحرفه‌ای آینده

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

CC BY-NC 4.0

۱: نقشه راه یادگیری

نقشه راه بصورت کلی فرایندی پویاست که مسیر رسیدن از وضعیت کنونی به مقصد را باتوجه به ساختارهای موجود ترسیم می-کند (۱۹). مشارکت‌کنندگان در خصوص نقشه راه یادگیری به دو بعد مهم ساختارها و منابع آموزشی و همچنین خودکارآمدی تحصیلی پرداختند.

۱-۱: پیکره‌بندی آموزشی

نیازهای مرتبط با ساختارها و منابع آموزشی که شرکت کنندگان در این مطالعه به آن تأکید داشتند، تحت زیر طبقه پیکره بندی آموزشی قرار گرفت که شامل تشریح برنامه درسی کارشناسی پرستاری، یادگیری آیین نامه های کاربردی و مهم آموزشی و آشناسازی با قسمتهای مختلف دانشکده، دانشگاه و بیمارستانهای آموزشی و همچنین آشنایی با مسئولین ذیربط دانشگاهی بود.

یکی از دانش آموختگان در مورد لزوم آشنایی دانشجویان جدیدالورود با کوریکولوم پرستاری اینگونه توضیح دادند: "وقتی وارد رشته پرستاری شدم هیچ چیزی در مورد این رشته نمی دونستم. مرتب از دانشجوهای از بالایی می‌پرسیدم این ترم چه درس‌هایی داریم؟ درس‌هامون در مورد چیه؟ کی می‌ریم بیمارستان؟ هرکسی یه جوری بهم جواب می‌داد و این مسئله استرسمو بیشتر می‌کرد. انگار یه دنیایی پر از ناشناخته‌ها روبرومه...." (مشارکت کننده شماره ۸).

یکی از دانشجویان ترم آخر نیز در خصوص نیاز به آشنایی با ساختارهای دانشکده و بیمارستان‌های آموزشی و مسئولین مرتبط تجربه‌ای را بیان نمود: "ترم اول برای یک مشکل آموزشی که در بیمارستان داشتم، به معاون آموزشی دانشگاه مراجعه کردم. وقتی مشکلمو مطرح کردم معاون آموزشی بهم گفتند این موضوع در سطح دانشکده و بیمارستان قابل حله و شما باید به معاون آموزشی دانشکده تون مراجعه کنید. خیلی شرمنده شدم که موضوع به این سادگی رو نمی دونستم البته کسی بهمون نگفته بود..." (مشارکت کننده شماره ۲۲)

۱-۲: خودکارآمدی تحصیلی

مشارکت‌کنندگان در مطالعه به مواردی اشاره نمودند که مفهوم خودکارآمدی تحصیلی (academic self-efficacy) را در ذهن متبادر می‌سازد. خودکارآمدی به اعتقاد و باور فرد به توانایی خود جهت موفق‌شدن در شرایط و وضعیت خاص می‌باشد. افرادی که خودکارآمدی بالاتری دارند، مهارت بیشتری برای مدیریت زندگی و حل مشکلات و تعارضات داشته و در انجام تکالیف و مسئولیت‌های خود از تلاش و پشتکار بیشتری برخوردارند (۲۰)

یکی از دانش آموختگان که بلافاصله پس از تحصیل، شروع به کار در قالب طرح نیروی انسانی نموده بود و ۶ ماه سابقه شغلی بعنوان پرستار بخش اورژانس داشت، در مورد این موضوع گفت: "وقتی وارد محیط بالین شدم و باید خودم به عنوان پرستار کار می‌کردم متوجه شدم چقدر اهمیت داره که از همون اول ورود به رشته پرستاری، اساتید بهت اعتماد به نفس بدن، این باور را درونت پرورش بدن که تو تواناییشو داری. اگه از همون روزهای اول در مورد اینکه اعتماد به خودمون و پشتکار داشتن در یادگیری چقدر در آینده حرفه‌ای‌مون مؤثره و اینطوری دانشجوها رو پرورش بدن مسلماً اونها به این باور و عقیده می‌رسند که می‌تونند با تلاش در تحصیل و کارشون موفق باشند..." (مشارکت کننده شماره ۵).

یکی از دانشجویان با معدل بالا، در جلسه فوکوس گروپ اینگونه این مفهوم را توضیح داد: "من ترم اول در سه چهار تا از میان ترم ها نمره خیلی کمی گرفتم، برام خیلی سخت بود، افسرده شده بودم، توی دبیرستان همیشه یا رتبه یک بودم یا دو. ولی از وقتی نمرات میان ترمم پایین شد، به این باور رسیدم که از پس درسهای این رشته بر نمیام. استاد....استاد مشاورم بودند، بهم گفتند تو که با این معدل و این شرایط وارد این رشته شدی می تونی اینجا هم بهترین باشی فقط باید بتونی روش¬های شخصی خودت برای مطالعه و یادگیری رو با شرایط جدیدت وفق بدی ...خلاصه خیلی باهام صحبت کردند و همین حرفاشون منو از یه احساس درماندگی رسوند به فرد با

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

اعتماد به نفس بالا و با تلاش تونستم جزء رتبه های برتر بشم. بنظرم برای همه دانشجویان از همون اول ورود به دانشکده باید این موارد رو گفت و منتظر نباشیم تا اتفاقی بیفته ..." (مشارکت‌کننده شماره ۱۸)

۲: توانمندی حرفه‌ای

توانمندی یا شایستگی حرفه‌ای در پرستاری برخورداری از طیف گسترده‌ای از دانش و مهارت‌های حرفه‌ای و توانایی کاربرد آن در تصمیم‌گیری بالینی و در نهایت ارائه مراقبت با کیفیت به بیماران می‌باشد (۲۱). در این مضمون بیشتر به توانمندهای تخصصی و فنی حرفه پرستاری پرداخته شده است و مواردی که مرتبط با مهارتهای نرم و بین‌فردی می‌باشد، در مضمون توسعه فردی مدنظر قرار گرفته است. مشارکت کنندگان در مطالعه در این مضمون به سه حیطه تعهد و ارزش‌های حرفه‌ای، نظام حرفه‌ای و فرایند اجتماعی شدن اشاره نمودند .

۲-۱: تعهد و ارزش‌های حرفه‌ای

منش حرفه‌ای و توجه به ارزش‌های حرفه‌ای در حرفه‌های مرتبط سلامت بسیار قابل توجه می‌باشد. اهمیت این موضوع در حرفه پرستاری بعنوان بزرگ‌ترین بخش از نیروهای حرفه‌ای در خط مقدم ارایه خدمات در سیستم بهداشتی-درمانی به مراتب بیشتر بنظر می‌رسد. دانشجویان و دانش آموختگان مشارکت کننده در مطالعه نیز به این موضوع توجه ویژه ای داشتند. یکی از دانشجویان در جلسه گروه کانونی اینگونه موضوع را بیان نمودند: "وقتی وارد بیمارستان شدیم، اساتید خیلی موارد را به ما آموزش دادند، منظورم برحسب مورد هست. مثلاً یکی از همگروهی‌های ما، بالای سر بیمار به یکی دیگه از بچه‌ها که داشت رگ بیمار رو عوض می کرد، بلند گفته بود بیمار هپاتیت داره، مواظب باش! استاد شاهد این موضوع بود و اونروز در مورد رازداری باهامون صحبت کرد..." (مشارکت کننده شماره ۱۶)

یکی از دانش آموختگان نیز در مورد ارزش‌های حرفه‌ای و لزوم آموزش به دانشجویان در روزهای ابتدایی ورود به حرفه پرستاری چنین گفت: "من که الان وارد محیط کار شدم متوجه اهمیت تعهد حرفه‌ای شدم، کارگاهی در بیمارستان برگزار شد باعنوان پروفشنالیزم، همه موارد تعهدحرفه‌ای و ارزشهای انسانی که یک پرستار باید بدونه آموزش داده شد و من به خودم گفتم کاش همون ترم اول اینها را با مثالهای واقعی بهمون آموزش می دادند..." (مشارکت کننده شماره۱۴).

۲-۲: نظام حرفه‌ای

پرستاری حرفه‌ای است که در اکثر کشورهای جهان و از جمله ایران، ساختار سازمانی و سلسله مراتب منسجمی دارد (۲۲). از طرفی قوانین و مسائل حقوقی حرفه مندان علوم پزشکی و پرستاری نیز در مراجع قانونی کشور دارای اعتبار می‌باشد (۲۳). دانشجویان پرستاری در دوران تحصیل براساس سرفصل‌های موجود در کوریکولوم، تا حدودی با این چارچوب ها و قوانین و مقررات و ساختار سازمانی حرفه پرستاری بصورت تئوری آشنا می‌شوند. تجربیات مشارکت‌کنندگان حاکی از عدم کفایت کوریکولوم جهت پاسخگویی به این نیاز آموزشی و همچنین دیرهنگام بودن زمان یادگیری این موارد بود.

دانش آموخته پرستاری که بعد از اتمام تحصیل، بدلایل شخصی، طرح نیروی انسانی را شروع ننموده بود، این موضوع را اینگونه بیان نمود: "شاید الان خیلی مسئله ساده ای به نظر بیاد ولی ترم یک وقتی با بچه ها صحبت می‌کردیم نمی دونستیم مترون جایگاهش کجاست؟ سوپروایزر آموزشی، سوپروایزر بالینی؟ کلی سؤال داشتیم. تازه اوایلی هم که رفتیم بیمارستان فقط سرپرستار رو میشناختیم و می دونستیم چه وظایفی برعهده شون هست، با بقیه رده‌ها آشنا نبودیم، کم کم با مسیر توسعه حرفه‌ای مون آشناشدیم، در صورتی که اگه همون ترم یک بهمون توضیح می‌دادند علاوه بر اینکه تو بیمارستان سردرگم نمی‌شدیم، حس امکان پیشرفت و توسعه هم پیدا می‌کردیم..." (مشارکت کننده شماره ۱۱)

یکی دیگر از دانش آموخته‌ها، تجربه‌اش از عدم آشنایی با قوانین را اینگونه عنوان نمود: "یادمه اولین روزی که رفتیم بخش داخلی، کارهای بیمارم رو که انجام دادم، گزارش پرستاریش رو نوشتم و بعد متوجه شدم که اشتباه کردم، نمی

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

دونستم به چه کسی باید گزارش بدم؟ چه کاری باید انجام بدم؟ (با حالت تأسف)خودم گزارش رو لاک گرفتم و بعد فهمیدم چه اشتباهی کردم..." (مشارکت کننده شماره ۱۰)

۲-۳: فرایند اجتماعی شدن

اجتماعی‌شدن حرفه‌ای فرایندی پیچیده در ابعاد شناختی، عاطفی و روانی حرکتی است که با آغاز به تحصیل در یک حرفه شروع و با اتمام دوران تحصیل و ورود به محیط کاری همچنان ادامه می‌یابد و فرد برای سازگارشدن با ارزشها، دانش، مهارتها و هنجارهای حرفه و در نهایت تعلق حرفه‌ای آماده می شود (۲۴, ۲۵) . در صورتی که فرایند اجتماعی شدن به صورت مناسب شکل بگیرد، فرد هویت سازگار با حرفه کسب نموده، تعهد حرفه‌ای دارد و جهت ارائه مراقبت با کیفیت بالا تلاش می نماید، در غیر اینصورت پیامدهای منفی چون فرسودگی شغلی، عدم رضایت شغلی و ترک شغل دور از انتظار نیست (۲۶). نکته بسیار قابل توجه در این زیرمضمون، این موضوع بود که مقاطعی از تحصیل دانشجویان و دانش آموختگان شرکت کننده در مطالعه در دوران پاندمی کرونا و بصورت الکترونیکی بود. مشارکت کنندگان علاوه بر پرداختن به مضامینی که مرتبط با فرایند اجتماعی شدن در حرفه پرستاری می‌باشد، به جنبه دیگری از اجتماعی شدن نیز اشاره نمودند.

دانشجوی پرستاری که سال‌های ابتدایی تحصیل را به صورت مجازی و از راه دور گذرانده بود، تجربیاتش را بدین صورت بیان نمود:" ما که کلاً خیلی متفاوت شروع کردیم، اوایل برام این هویت پرستاری و جایگاهی که در اون دوران داشتم شناخته شده نبود، ولی اتفاقاتی که افتاد و فداکاریهایی که پرستاران کردند، باعث شد همه جا صحبت از پرستاری باشه و به خودم افتخار می‌کردم که دانشجوی پرستاری هستم." (مشارکت کننده شماره ۱۷)

یکی دیگر از دانشجویان به نکته ظریف لزوم آموزش نتیکت اشاره کرد:" ما در دوران خوبی از حرفه پرستاری شروع به تحصیل کردیم البته که مشکلات خاص خودش را داشت ولی خیلی زود به این حرفه تعلق خاطر پیدا کردیم و همون موقع ها هم خودمون را از جامعه پرستاری می‌دونستیم و سعی می کردیم به عنوان یه دانشجوی پرستاری کمک کنیم و در آموزش جامعه نقشی داشته باشیم اما یه موضوعی که لازم بود بهمون آموزش بدن قوانین و درواقع آداب معاشرت در فضای مجازی بود..." (مشارکت کننده شماره ۲۶)

۳: توسعه فردی

با توجه به دیدگاه مشارکت‌کنندگان، فعالیت‌های که منجر به رشد و توسعه شخصی می‌شوند همراه با رشد استعدادها و ظرفیت های فرد، ارتقای کیفیت ابعاد مختلف زندگی را ایجاد می‌کنند.

۳-۱: یادگیری خودراهبر

مشارکت کنندگان درخصوص لزوم آموزش مفاهیمی مانند انگیزش درونی، هدف گذاری فردی و خودتنظیمی به دانشجویان جدیدالورود اشاره نمودند که این موارد مؤید مفهوم یادگیری خودراهبر می‌باشد.

یکی از دانشجویان در مورد مشکلات ترم‌های ابتدایی برای تحصیل، تجربیاتش را اینگونه بیان نمود: "ترم دو بود که ما بخاطر کرونا غیر حضوری شدیم، خیلی نگران بودم. حتی ترم یک هم خیلی نتونستم برنامه‌ریزی خوبی داشته باشم و خوب درس بخونم، حالا که کلاً کلاس نمی رفتیم دیگه بدتر شد، فکر می‌کردم اون ترم حداقل چند تا از درسها رو پاس نمی‌کنم، ولی وقتی اساتید اولش بهمون برنامه می‌دادند و طبق اون باید مطالعه می‌کردیم، کم‌کم از همکلاسی‌ها یادگرفتم که برای خودم هدف گذاری و برنامه ریزی کنم و منتظر برنامه دیگران نباشم، خودم با سرعت خودم درس بخونم و این ویژگی به تدریج در من نهادینه شد. بهتر بود از همون ترم یک بهمون یه آموزشی هرچند کوتاه می‌دادند." (مشارکت کننده شماره ۱۸)

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

۳-۲: مهارت‌های بین فردی

برقراری ارتباط صحیح با بیماران و همکاران، توانایی انجام کار تیمی، مهارت مدیریت نمودن شرایط در محیط های مراقبت سلامت سبب ارتقاء عملکرد بالینی پرستاران شده و علاوه بر ایجاد رضایت شغلی موجب ارائه مراقبت با کیفیت نیز می‌شود (۲۷). مشارکت‌کنندگان در این مطالعه به مواردی چون لزوم آموزش همدلی و مهارتهای ارتباطی، کارتیمی، انجام پروژه های مشارکتی و مهارتهای مدیریتی به دانشجویان نوورود اشاره نمودند. تعداد زیادی از دانشجویان معتقد بودند آموزش تئوری این موارد به تنهایی کافی نیست و باید دانشجویان با در قالب عضویت و همکاری با تشکلهای دانشجویی و انجمن های علمی و فوق برنامه مهارتهای بین‌فردی و بعضاً تخصصی را کسب نمایند.

دانش‌آموخته‌ای که در سال پایانی تحصیل وارد عرصه المپیاد علمی دانشجویی شده بود، توضیحاتش را اینگونه ارائه داد: " آموزش مهارتهای نرم مثل مهارتهای ارتباطی و کارتیمی و ... باید از همون ترم یک باشه، ولی همیشه به خودم میگم باید از همون ترم یک با این فعالیتهای فوق برنامه و تشکلها آشنا می شدم، وقتی وارد المپیاد شدم دیدم خیلی از این مهارتها را دانشجوها در قالب این فعالیتهای فوق برنامه واقعا یاد می گیرند." (مشارکت کننده شماره۴)

۳-۳: آمادگی برای مسیر حرفه‌ای آینده

دانشجویان و دانش آموختگان به صورت تأکیدی بر نیاز به آگاهی از حرفه آینده در ابعاد مختلف اشاره نمودند و آگاهی از آن را در بدو ورود الزامی عنوان کردند. از جمله کدهایی که در این خصوص استخراج گردید شامل آشنایی با نهادها و انجمن های مهم داخلی و خارجی مربوط به حرفه، آگاهی از فرصت های شغلی پرستاری، فراتر از کار در محیط بیمارستان، آشنایی با نحوه ارتقای شغلی در پرستاری در بیمارستان و آگاهی از مسئولیتها و جایگاه های خارج از بیمارستانی ممکن برای پرستاران بود. برخی از آنها معتقد بودند، بسیاری از اطلاعات حتی تا زمان شروع به کار به عنوان پرستار نیز کسب نمی شود. در نتیجه یا در زمان ورود به بالین به صورت کارآموز در ترم های اولیه و یا در زمان ورود به کار، با موج زیادی از صحبت‌ها و افکار و برخوردهای منفی یا ناخوشایند مواجه می‌شوند که چون برای آن آماده نیستند، دچار تنش و احساسات تخریب‌گر می شوند.

یکی ار دانش‌آموختگان که در محیطی غیر از بیمارستان شاغل بود، اینگونه لزوم آموزش این موارد را به دانشجویان نوورود عنوان نمود: "روزهای اولی که پرستاری قبول شده بودم، بدترین روزهای عمرم بود، خانواده‌ام می گفتن نباید بری سرکار و من هم هیچ انگیزه‌ای برای تلاش نداشتم. تا اینکه سال دوم متوجه شدم مجبور نیستیم حتما بریم بیمارستان بلکه کلی راه مختلف برای پیشرفت داریم حتی اگه بیمارستان هم بریم می‌تونیم ارتقاء داشته باشیم. چقدر خوب می شد اگه همون ترم اول اینها رو بهمون می‌گفتند..." (مشارکت‌کننده شماره ۱۲)

بحث

هدف از این مطالعه بررسی تجارب دانشجویان و دانش آموختگان پرستاری از نیازهای دانشجویان نوورود پرستاری در راستای حرفه‌ای شدن بود. شرکت کنندگان ۳ مضمون اصلی و ۸ مضمون فرعی را به شرح زیر عنوان نمودند: نقشه راه یادگیری (پیکره بندی آموزشی، خودکارآمدی تحصیلی). توانمندی حرفه‌ای (تعهد و ارزشهای حرفه‌ای، نظام حرفه‌ای، فرایند اجتماعی شدن) و توسعه فردی (یادگیری خودراهبر، مهارتهای بین فردی، آمادگی برای مسیرحرفه‌ای آینده). از آنجایی که برخی از مضامین اولیه و مضامین فرعی که از مصاحبه‌های شرکت‌کنندگان استخراج شده‌اند، مفاهیم انتزاعی را در بر می‌گرفتند، برای اطمینان از درک یکسان از این مفاهیم انتزاعی، تعاریف این مفاهیم در بخش نتایج با استفاده از منابع معتبر توضیح داده شد.

اولین مضمون استخراج‌شده، نقشه راه یادگیری بود که شامل زیرمضامین پیکره بندی آموزشی و خودکارامدی تحصیلی می

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

شود. نقشه راه برای آینده نگاری و برنامه ریزی آینده کاربرد دارد. کدهای استخراج شده در مطالعه نیز به لزوم آموزش دانشجویان جدیدالورود جهت تدوین نقشه راهی مناسب با درنظر گرفتن ساختارها و منابع آموزشی و دستیابی به خودکارآمدی تحصیلی اشاره داشتند. ساختارها و منابع یا پیکره بندی آموزشی شامل برنامه درسی کارشناسی پرستاری، قوانین و مقررات آموزشی، ساختارهای سازمانی دانشکده و بیمارستانهای آموزشی می‌باشد. خودکارآمدی تحصیلی نیز به قابلیت های درک شده برای یادگیری یا انجام اقدامات در سطوح تعیین شده در محیطهای تحصیلی اشاره دارد. خودکارآمدی تحصیلی مبتنی بر نظریه شناختی اجتماعی بندورا است که تأثیرات متقابلی را بین عوامل شخصی، رفتاری و اجتماعی/محیطی مطرح می‌کند (۲۸). نتایج مطالعه مروری سیتماتیک که در خصوص تأثیر خودکارامدی تحصیلی بر عملکرد تحصیلی انجام شد، همراستا با پژوهش حاضر و حاکی از این بود که خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی همبستگی متوسط داشته و عوامل میانجی و تعدیل‌کننده‌ای مانند تنظیم تلاش، استراتژی‌های پردازش عمیق و جهت گیری هدف در این ارتباط شناسایی شدند (۲۹).

مضمون بعدی توانمندی حرفه‌ای بود که به مفاهیمی چون تعهد و ارزش‌های حرفه‌ای، نظام حرفه‌ای و فرایند اجتماعی شدن پرداخت. مفهوم حرفه‌ای‌گری به عنوان تخصص، دانش، مهارت و الگوی رفتاری تعریف می‌شود که در یک بستر و زمینه خاص به منصه ظهور می رسد و صلاحیت های اخلاقی مانند عدالت، احترام انسانی و خودمختاری در چارچوب ارزش‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرند (۳۰). تعهد حرفه‌ای را می‌توان به‌عنوان میزان مسئولیت و تعهدی تعریف کرد که افراد نسبت به حرفه خود احساس می‌کنند و درگیر آن هستند .تعهد حرفه‌ای یکی از عوامل مهم تعیین‌کننده رفتارهای کاری افراد است. مطالعات متعددی ارتباط مثبت تعهد حرفه‌ای با عملکرد حرفه‌ای و رضایت شغلی و از طرفی ارتباط منفی تعهد حرفه‌ای با استرس شغلی پرستاران را نشان دادند (۳۱).

با توجه به افزایش روزافزون و پیچیدگی مسائل اخلاقی در محیط‌های مراقبتی، ارتقای ارزش‌های حرفه‌ای در آموزش پرستاری حیاتی‌تر شده است. کسب ارزش های حرفه‌ای و درونی سازی آنها در ارتقای حرفه پرستاری جایگاه بسیار مهمی دارد. هنگامی که ارزش ها درونی می شوند، در عمل به استاندارد تبدیل می شوند و رفتار را هدایت می‌کنند (۳۲). هر دانشجو با مجموعه‌ای از ارزش‌ها وارد دانشکده پرستاری می‌شود که ممکن است در طی فرآیند اجتماعی شدن تغییر کند. نتایج پژوهش ها نشان می دهد ارزشهای حرفه‌ای را می‌توان به طور مستقیم یا غیر مستقیم در فرایند اجتماعی شدن دانشجویان پرستاری آموزش، اصلاح یا ارتقاء داد (۳۳). همانگونه که جهت دستیابی به اهداف شناختی و روانی حرکتی در آموزش دانشجویان پرستاری برنامه‌ریزی می‌شود باید به اهمیت اهداف حوزه نگرشی و توانمندسازی دانشجویان پرستاری بخصوص در سطوح چهار و پنج این حوزه که سازمان دادن به ارزشها و شخصیت پذیرفتن یا درونی شدن ارزشها می‌باشد، توجه ویژه ای معطوف گردد. در مطالعه پورچنگیزی و همکاران که با هدف تعیین اهمیت ارزش های حرفه‌ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری بود، دانشجویان مشارکت کننده در مطالعه، ارزشهای حرفه‌ای که در بالین و از طریق نقش الگویی اساتید آموزش دیده بودند را با اهمیت ترین ارزشها و مواردی که در مورد آنها تجربه‌ای نداشته و آموزش ندیده بودند را کم اهمیت تر گزارش نمودند. نتایج این مطالعه حاکی از اهمیت و لزوم آموزش ارزشهای حرفه‌ای به دانشجویان پرستاری می‌باشد (۳۴). صاحب‌نظران پرستاری معتقدند آموزش پرستاری باید به گونه‌ای باشد که دانشجویان را برای پذیرش نقش های مختلف حرفه‌ای براساس چارچوب‌ها و نظام‌های حاکم برحرفه پرستاری آماده نماید و دانش آموختگان پرستاری باید بتوانند از طریق تأثیر بر مؤلفه‌های اجتماعی تعیین‌کننده سلامت، نقش مهمی در ایجاد عدالت در سلامت داشته باشند (۳۵).

یکی دیگر از مضامین مستخرج از تجربیات شرکت‌کنندگان توسعه حرفه‌ای بود که شامل مفاهیمی چون یادگیری

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

خودراهبر، مهارتهای بین فردی و آمادگی برای مسیرحرفه‌ای آینده می‌باشد. استخراج این مضمون نشان می‌دهد دانشجویانی که در انتهای مسیر دانشجویی هستند و دانش آموختگان به این نتیجه رسیدند که یک دانشجو برای موفقیت و حرفه‌ای‌شدن باید به‌صورت مستقل و با استفاده از مهارت‌های خود، مسیر یادگیری‌اش را تعیین کند. در واقع لازم است خود فرد مسئولیت تعیین اهداف، انتخاب منابع، برنامه‌ریزی، و ارزیابی پیشرفت خود را به عهده بگیرد. دانشجو برای رشد و ارتقاء در حرفه پرستاری باید علاوه برتوانمندی یادگیری خودراهبر، در مهارتهای نرم نیز توانمندی لازم داشته باشد، از طرفی با مسیرهای حرفه‌ای آینده آشنا باشد تا هدفمند و برنامه ریزی شده، فعالیت نماید .

مهارت‌های نرم ترکیبی از توانایی‌های شناختی، فراشناختی، بین فردی، فکری و عملی و همچنین ارزش‌های اخلاقی و مهارت‌های سخت شامل دانش علمی، توانایی‌های حرفه‌ای و تخصص فنی می باشند. مهارت‌های نرم مهارت‌های سخت را تکمیل نموده و افراد را قادر می‌سازند تا برای مقابله مؤثر با چالش‌های حرفه‌ای و زندگی روزمره رفتار مثبتی داشته باشند (۳۶). نتایج یک مطالعه مرور حیطه‌ای (Scoping Review) انجام شده در این زمینه مؤید این امر می‌باشد که آماده سازی دانشجویان و رویارویی آنان با حرفه پرستاری مستلزم بازاندیشی و ادغام این مهارت‌های نرم در برنامه‌های آموزش پرستاری از طریق استراتژی‌های یادگیری نوآورانه است (۳۷). یافته‌های یک مطالعه مرور یکپارچه (Integrative Review) مرتبط با موضوع نیزنیاز فوری به مهارت‌های نرم در حوزه پرستاری را نشان داد. پنج مفهوم در این پژوهش استخراج شد که شامل معنای مهارت‌های نرم در پرستاری، مزایای مهارت های نرم در پرستاری. نیاز به مهارت‌های نرم در پرستاری؛ ادغام مهارت‌های نرم در عمل پرستاری و رابطه بین مهارت‌های سخت و نرم بود. نتایج بطور کلی بیانگر این بود که مهارت‌های نرم، توانایی‌های شناختی و اجتماعی هستند که مهارت‌های فنی پرستار را تکمیل می‌کنند (۳۸).

مضامین استخراج شده در مطالعه، نیازهای دانشجویان نوورود پرستاری را برای حرفه‌ای‌شدن از دیدگاه دانش آموختگان و دانشجویان پرستاری نشان می دهد. باوجود کسب تمامی این توانمندی ها و شایستگی‌ها، ذکر این نکته مهم است که آشنایی با مسیر حرفه‌ای آینده یکی از ازالزامات مهم برای حرفه‌ای شدن هدفمند در دانشجویان پرستاری می‌باشد. مسیرهای حرفه‌ای پیش رو برای دانشجویان پرستاری به‌دلیل نیازهای رو به رشد در نظام‌های بهداشتی و تغییرات مداوم در خدمات سلامتی گسترده و متنوع هستند. برخی از آنها شامل کار در زمینه‌های بالینی، مدیریتی، آموزشی، پژوهشی، پیشگیری و سلامت عمومی، پرستاری از راه دور و غیره می باشند.

مطالعه حاضر محدودیت های خاص خود را دارد. اولاً، اگرچه تعمیم پذیری یافته های تحقیق کیفی هدف نیست، یافته های ما محدود به یک دانشکده پرستاری است. بنابراین انجام مطالعات چند مرکزی در مورد موضوع مورد بررسی توصیه می شود. دوم، ماهیت ذهنی تحقیق کیفی که ممکن است پژوهشگران در جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و تفسیر داده‌ها تعصب داشته باشند. در این راستا، محققان سعی کردند تا حد امکان از پنداشتهای شخصی دوری کنند.

نتیجه‌گیری

نیازهای مطرح شده توسط دانشجویان و دانش آموختگان پرستاری برای دانشجویان نوورود به این حرفه خطیر و مهم، بسیار قابل توجه و در ابعاد مختلفی می‌باشد. مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند که یک دانشجوی پرستاری برای حرفه‌ای‌شدن هم باید در جنبه‌های تحصیلی، هم توسعه فردی و هم شایستگی‌های حرفه‌ای آموزش داده شده و مهارتهای لازم را کسب نماید. نتایج این مطالعه لزوم توجه بیش از پیش مسئولان و مدیران آموزشی را برای برنامه‌ریزی دوره‌های جامع آشناسازی دانشجویان جدیدالورود نشان می دهد. البته واضح و مبرهن است که آموزش اکثر این مهارتها در ابتدای تحصیل

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

شروع شده و به صورت ادغام یافته در تمامی دوران تحصیل ادامه دارد. در یادگیری بسیاری از این موارد باید به نقش کوریکولوم پنهان واقف بوده و جهت پرورش پرستارانی حرفه‌ای برنامه‌ریزی مناسبی در این خصوص صورت گیرد.

ملاحظات اخلاقی

مجوز انجام این پژوهش از کمیته اخلاق مرکز ملی تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی با کد (IR.NASRME.REC.1402.007) می‌باشد.

حمایت مالی

این پروژه با حمایت مالی مرکز ملی تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی، تهران، ایران با شماره طرح ۴۰۱۰۱۹۲ مصوب ۱۴۰۱/۷/۱۰ انجام شده است و بدینوسیله از این مرکز سپاسگزاری می‌نمائیم.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در طراحی مطالعه شرکت کردند. سارا حیدری، مهناز آنتیک‌چی و زهرا نامجو؛ مفهوم سازی و برنامه ریزی جنبه-های روش شناختی را هماهنگ کردند. فاطمه بخشی و مهدی عسکری زمان؛ مصاحبه‌ها را انجام دادند و به جمع‌آوری داده‌ها کمک کردند. همه نویسندگان در تجزیه و تحلیل داده‌ها، بحث و بررسی، تهیه پیش نویس مقاله و تأیید نهایی آن شرکت کردند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان از دانشجویان و دانش‌آموختگان پرستاری شرکت‌کننده در این مطالعه نهایت قدردانی و سپاس دارند.

تعارض منافع

نویسندگان این پژوهش اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافع با توجه به انجام این تحقیق و یا انتشار این مقاله وجود ندارد.

References

1. Heydari S, Adibi P, Omid A, Yamani N. ***Diamond goals not graphite! A triangulation approach to clinical teachers' needs assessment.*** Med J Islam Repub Iran. 2021; 35: 96.
2. Ravani pour m, vanaki Z, afsar l, Azemian A. ***The standards of professionalism in nursing: the nursing instructors' experiences.*** Evidence Based Care. 2014; 4(1): 27-40. [Persian]
3. Neishabouri M, Ahmadi F, Kazemnejad A. ***Iranian nursing students' perspectives on transition to professional identity: a qualitative study.*** International nursing review. 2017; 64(3): 428-36.
4. Lundell Rudberg S, Westerbotn M, Sormunen T, Scheja M, Lachmann H. ***Undergraduate nursing students' experiences of becoming a professional nurse: a longitudinal study.*** BMC nursing. 2022; 21(1): 219.
5. Hoeve Yt, Jansen G, Roodbol P. ***The nursing profession: Public image, self-concept and professional identity. A discussion paper.*** Journal of advanced nursing. 2014; 70(2): 295-309.
6. Deliktas A, Korukcu O, Aydin R, Kabukcuoglu K. N***ursing students' perceptions of nursing metaparadigms: A phenomenological study.*** Journal of Nursing Research. 2019; 27(5): e45.
7. Farsi Z, Dehghan Nayeri N, Negarandeh R, Broomand S. ***Nursing profession in Iran: an overview of opportunities and challenges.*** Japan journal of nursing science. 2010; 7(1): 9-18.
8. Serra MN. Learning to be a nurse. ***Professional identity in nursing students.*** Educational Sciences Journal. 2008; 5(8): 65-76.
9. Björkström ME, Athlin EE, Johansson IS. ***Nurses' development of professional self–from being a nursing student in a baccalaureate programme to an experienced nurse.*** Journal of clinical nursing. 2008; 17(10): 1380-91.
10. Canzan F, Saiani L, Mezzalira E, Allegrini E, Caliaro A, Ambrosi E. ***Why do nursing students leave bachelor program? Findings from a qualitative descriptive study***. BMC nursing. 2022; 21(1): 71.
11. van der Cingel M, Brouwer J. ***What makes a nurse today? A debate on the nursing professional identity and its need for change.*** Nursing philosophy. 2021; 22(2): e12343.

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

CC BY-NC 4.0

12. Xue M, Sun H, Xue J, Zhou J, Qu J, Ji S, et al. ***Narrative medicine as a teaching strategy for nursing students to developing professionalism, empathy and humanistic caring ability: a randomized controlled trial.*** BMC medical education. 2023; 23(1): 38.
13. Chen H, Chen Y, Zheng A, Tan X, Han L. ***Factors related to professional commitment of nursing students: a systematic review and thematic synthesis.*** BMC Medical Education. 2025; 25: 248.
14. Joo HS, Jun WH. ***Influence of nurses' work environment, organizational commitment, and nursing professionalism on turnover intention of nurses in long term care hospitals.*** Journal of Korean Academy of Nursing Administration. 2018; 24(4): 265-75.
15. Vabo G, Slettebø Å, Fossum M. ***Nursing students' professional identity development: an integrative review.*** Nordic Journal of Nursing Research. 2022;42(2): 62-75.
16. Kristoffersen M. ***Does professional identity play a critical role in the choice to remain in the nursing profession?*** Nursing Open. 2021; 8(4): 1928-36.
17. Graneheim UH, Lundman B. ***Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness.*** Nurse education today. 2004; 24(2): 105-12.
18. Hsieh H-F, Shannon SE. ***Three approaches to qualitative content analysis.*** Qualitative health research. 2005; 15(9): 1277-88.
19. Nazemardekani M. ***Naghsheh rah***. Zamaneh. 1386; 58.[Persian]
20. Sadoughi M, Eskandari N. ***Predicting Medical Students' Academic Burnout Based on Academic Self-Efficacy: The Mediating Role of Academic Grit.*** Iranian Journal of Medical Education. 2023; 23: 105-14. {Persian}
21. Adib Haj Bagheri M, Salsali M, Ahmadi F. ***The concept of professional power in nursing.*** Feyz Medical Sciences Journal. 2004; 8(1): 9-19. {Persian}
22. Rosa WE, Catton H, Davidson PM, Hannaway CJ, Iro E, Klopper HC, et al. ***Nurses and midwives as global partners to achieve the Sustainable Development Goals in the Anthropocene.*** Journal of Nursing Scholarship. 2021; 53(5): 552-60.
23. Griffith R, Tengnah CA. ***Law and professional issues in nursing.*** 2023.
24. Goldenberg D, Iwasiw C. ***Professional socialisation of nursing students as an outcome of a senior clinical preceptorship experience.*** Nurse Education Today. 1993; 13(1): 3-15.
25. Farrell K, Payne C, Heye M. ***Integrating interprofessional collaboration skills into the advanced practice registered nurse socialization process.*** Journal of Professional Nursing. 2015; 31(1): 5-10.
26. Keshmiri F, Bahramnezhad F. ***Belonging is an influential factor in the process of professional identity of nursing students: A qualitative study.*** Journal of Medical Education Development. 2022; 15(46): 1-7.
27. Akbari Z. ***The Need To Develop and Incorporate the Soft Skills (General) Courses into the Educational Curriculum of Medical Sciences' Students.*** Journal of Medical Education & Development. 2018; 13(2): 113-18. [Persian]
28. Schunk DH, DiBenedetto MK. Academic self-efficacy. ***Handbook of positive psychology in schools:*** Routledge; 2022: 268-82.
29. Honicke T, Broadbent J. T***he influence of academic self-efficacy on academic performance: A systematic review.*** Educational research review. 2016; 17: 63-84.
30. Altiok H, Üstün B. ***Meaning of professionalism in nursing students.*** American International Journal of Social Science. 2014; 3(6): 48-60.
31. Caricati L, Sala RL, Marletta G, Pelosi G, Ampollini M, Fabbri A, et al. ***Work climate, work values and professional commitment as predictors of job satisfaction in nurses.*** Journal of nursing management. 2014; 22(8): 984-94.
32. Farag AA. ***Multigenerational nursing workforce value differences and work environment: impact on RNs' turnover intentions:*** Case Western Reserve University; 2008.
33. Seada A, Fathi Sleem W. ***Professional socialization process and acquisition of professional nursing values among undergraduate nursing students.*** Journal of American Science. 2012; 8(4): 678-83.
34. Poorchangizi B, Borhani F, Abbaszadeh A, Mirzaee M, Farokhzadian J. ***The importance of professional values from nursing students' perspective.*** BMC nursing. 2019; 18:1-7.
35. Hassmiller, S. B., & Wakefield, M. K. ***The future of nursing 2020–2030: Charting a path to achieve health equity.*** Nursing Outlook. 2022; 70(6): S1-S9.
36. Rao M. Soft skills: ***Toward a sanctimonious discipline.*** On the Horizon. 2018; 26(3): 215-24.

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]
[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

CC BY-NC 4.0

37. Widad A, Abdellah G. ***Strategies used to teach soft skills in undergraduate nursing education: a scoping review.*** Journal of Professional Nursing. 2022; 42: 209-18.
38. Laari L, Anim-Boamah O, Boso CM. ***Soft skills the matchless traits and skills in nursing practice: An integrative review.*** Nursing Practice Today. 2022; 9(4): 267-78.

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]

CC BY-NC 4.0

The Needs of New Nursing Students to Become Professionals; Explaining the Experiences of Students and Graduates

Heydari S (PhD)[1], Namjou Z (MSc)[2], Antikchi M (MSc)[2], Askari Zaman M (Bsc Student)[3], Bakhshi F (PhD)[4]*

[1]Assistant professor, Department of Medical Education, Medical Education and Development Center, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
[2]Instructor, Research Center for Nursing and Midwifery Care, Non-Communicable Diseases Research Institute, Department of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
[3]Nursing student, Student Research Committee, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
[4]Assistant professor, Research Center for Nursing and Midwifery Care, Non-Communicable Diseases Research Institute, Department of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

Received: 22 Dec 2024 ***Revised:*** 18 Feb 2025 ***Accepted:*** 25 Feb 2025

Abstract

Introduction: New nursing students have diverse educational needs that must be recognized and met to transition to professionalization. This study examined the experiences of graduates and fourth-year nursing students to identify these needs to help educational authorities facilitate students' path to professionalization.

***Method*:** This study was conducted in 2024 at the Shahid Sadoughi School of Nursing and Midwifery in Yazd using qualitative content analysis. Data were collected via purposive sampling through a focus group discussion session and 15 semi-structured interviews with 29 nursing students and graduates. Data analysis was performed based on the Granham and Landman method, and its validity was confirmed with the Guba and Lincoln criteria.

Results: The data analysis resulted in 458 primary codes, 84 main codes, eight subthemes, and three themes. The main themes and subthemes of the qualitative analysis included learning roadmap (educational configuration, academic self-efficacy), professional competence (professional commitment and values, professional system, socialization process), and personal development (self-directed learning, interpersonal skills, preparation for future professional path).

Conclusion: The results of this study emphasize the need for a comprehensive and integrated approach to nursing education. The findings indicate that to facilitate professionalization, in addition to academic skills, personal and professional development should also be considered. These results can help educational program designers understand students' needs and design programs that better prepare them for professional roles. The implementation of these programs may enhance the quality of nursing services and community health.

Keywords: Nursing education, Nursing student, Needs assessment, Professionalization, Qualitative research

This paper should be cited as:

Heydari S, Namjou Z, Antikchi M, Askari Zaman M, Bakhshi F. ***The Needs of New Nursing Students to Become Professionals; Explaining the Experiences of Students and Graduates.*** J Med Edu Dev 2025; 19(4): 971 - 985.

**** Corresponding Author: Tel: +989139684626, Email: fateme.bakhshii@gmail.com***

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from jmed.ssu.ac.ir on 2026-11-22]

[DOI: 10.18502/jmed.v19i4.18181]